

Książki nadesłane do redakcji „Bohemistyki”

Vladimír Novotný, *Tragické existenciály Vladimíra Křrnera*, Nakladatelství ARSCI, Praha 2013, 216 s., ISBN 978–80–7420–033–5.

Monografia znanego czeskiego historyka literatury, krytyka i publicysty, Vladimíra Novotného, jest poświęcona twórczości współczesnego czeskiego pisarza i scenarzysty, Vladimíra Křrnera. Autor odchodzi od tradycyjnego sposobu przedstawiania twórczości i sylwetki pisarza na tle jego biografii i prezentuje tę twórczość jako istotny powojenny paradygmat czeskiego egzystencjalizmu. Prozatorskie dzieło Vladimíra Křrnera traktuje jako specyficzną odmianę czeskiej powojennej prozy historycznej. Analizuje szczegółowe zagadnienia, takie jak: koncepcja czasu i przestrzeni, humor i absurd oraz rozumienie historii w prozie pisarza, próbując przy tym uchwycić typowe cechy jego pisarstwa.

***Słowotwórstwo słowiańskie: system i tekst*, Prace Komisji Słowotwórczej przy Międzynarodowym Komitecie Sławistów, Seria 13, red. J. Sierociuk, Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Poznań 2012, 345 s., ISBN 978–83–7654–195–2.**

Tom prezentuje badania polskich i zagranicznych lingwistów prowadzone w ramach prac Komisji Słowotwórczej przy Międzynarodowym Komitecie Sławistów. Publikacja jest pokłosiem spotkania roboczego, podczas którego prowadzono dyskusję nad realizowanym aktualnie problemem *Słowotwórstwo słowiańskie: system*

i tekst. Zawiera ona 34 artykuły opisujące istotne kwestie zarówno teoretyczne, jak i praktyczne. Reprezentowane są tu teksty przynoszące analizy szczegółowych zagadnień z zakresu słowotwórstwa nie tylko w poszczególnych językach słowiańskich, ale także w ujęciu konfrontatywnym, szczególnie zaś dotyczące języków słowiańskich w kontakcie z innymi językami, nie tylko słowiańskimi, lecz i innymi europejskimi. Tom zawiera również studia dotyczące słowotwórstwa gwarowego.

Zbigniew Chojnowski, *Mazurské odjezdy. Výbor poezie z let 1980–2011*, Vydavatelství a nakladatelství LITERATURE & SCIENCES, Opava 2012, 154 s., ISBN 978–80–904126–3–7.

Prezentowany tom utworów współczesnego polskiego poety Zbigniewa Chojnowskiego zawiera przekłady jego wierszy na język czeski. Tłumaczenia są dziełem znanego czeskiego polonisty i tłumacza literatury polskiej na język czeski, Libora Martinka. Publikacja obejmuje przekłady 90 utworów najistotniejszych dla twórczości Zbigniewa Chojnowskiego i reprezentujących przekrój „czasowy” jego poezji: od lat najwcześniejszych, młodzieńczej twórczości, do utworów dojrzałych z 2011 r. Publikacja zawiera także posłowie, napisane przez L. Martinka, przybliżające sylwetkę poety i jego twórczość.

CLIL – Nová výzva, red. Z. Králová, Pedagogická fakulta Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Ústí nad Labem 2012, 112 s., ISBN 978–80–7414–50–0.

Przedmiotem publikacji jest zintegrowane kształcenie przedmiotowo-językowe (ang. CLIL – *content and language integrated learning*) jako jeden z typów kształcenia dwujęzycznego, który dzięki innowacyjnemu podejściu do procesu nauczania pozwala uczącemu się opanować biegle dany pozajęzykowy przedmiot oraz język, w którym przedmiot ten jest nauczany. Prezentowany tom zawiera cztery studia, których autorki (Danica Gondová, Gabriela Klečková, Ivana Králiková i Marie Hádková) analizują różne aspekty wdrażania tego typu kształcenia językowego, zastanawiając się nad następującymi szczegółowymi problemami: jak CLIL oceniają uczniowie oraz jakie kompetencje powinien posiadać nauczyciel, aby nauka tą metodą była skuteczna. Analizowana jest także kwestia interakcji jako narzędzia umożliwiającego stopniowe i systematyczne nabywanie kompetencji komunikatywnych oraz zachowania językowe obcokrajowców uczących się języka czeskiego.

Marie Hádková, Václav Jindráček, *Princip názornosti ve výuce českého jazyka a literatury*, Pedagogická fakulta Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Ústí nad Labem 2012, 146 s., ISBN 978–80–7414–469–1.

Monografia dotyczy zasady pogładowości w dydaktyce czeskiego języka i literatury. Prezentowane są w niej teoretyczne rozważania na temat zasady pogładowości, rozumianej jako inspirowanie ucznia do bezpośredniej obserwacji otaczającego świata, korzystanie z pomocy naukowych, pokazywanie, prezentowanie. Autorzy rozwijają klasyczną już w dydaktyce zasadę pogładowości (J. A. Komenský), osadzając ją w szerszym interdyscyplinarnym kontekście, odwołującym się do filozofii oraz lingwistyki. Na tle tych rozważań teoretycznych prezentują wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w 2011 r., w których wzięli udział uczniowie szkół średnich. Wyniki przedstawiane są nie tylko w formie opisowej, ale także w postaci licznych przystępnych tabel, grafów i wykresów, co znacznie ułatwia ich odbiór.

Marie Čechová, *Řeč o řeči*, Academia, Praha 2012, 312 s., ISBN 978–80–200–2069–7.

Powyższy tom to zbiór 42 studiów znanej czeskiej lingwistki, bohemistki Marii Čechovej na temat funkcjonowania współczesnego języka czeskiego. Autorka prezentuje tu ujęcie komunikacyjne. Pierwsza część publikacji obejmuje artykuły poruszające problematykę kultury języka, przede wszystkim zaś zagadnienia leksykalne, morfologiczne i syntaktyczne. Wiele miejsca poświęciła autorka kwestiom frazeologii. Druga zaś część prezentowanego tomu dotyczy głównie procesu przyswajania języka na różnych etapach, ze szczególnym uwzględnieniem zjawisk zachodzących w komunikacji szkolnej (np. wpływ kompetencji nauczyciela na sukces lub niepowodzenie ucznia w procesie komunikacji). Druga część zawiera także 6 artykułów, w których autorka przybliża sylwetki i dorobek naukowy wybitnych czeskich lingwistów XX w.: Aloisa Jedlički, Miloša Dokulíla, Karla Hausenblasa, Jaroslava Jelínka, Vlastimila Styblíka i Karla Olivy.

Libor Martinek, *Fryderyk Chopin v české literatuře*, Slezská univerzita v Opavě, Opava 2012, 76 s., ISBN 978–80–7248–802–5.

W monografii Libor Martinek przedstawia czeskie *chopiniana* w ujęciu interdyscyplinarnym, łącząc umiejętnie podejście literaturoznawcze z muzykologicz-

nym. Punktem wyjścia do tych analiz są rozważania o charakterze biograficznym: autor omawia wizyty Fryderyka Chopina w Pradze i Teplicach oraz znanych uzdrowiskach, jakimi już wówczas były Karlové Vary i Mariánské Lázně. W publikacji prezentowane są głównie poetyckie utwory o tematyce chopinowskiej autorów, takich jak Oldřich Zemek, Kamil Bednář, Josef Pávek, Jiří Karen, Karla Erbová, oraz nowela Vladislava Mareša. Walorem monografii są ciekawe rysunki wykonane przez artystę plastyka Osvalda Klappera.

Věra Dvořáčková, *Osudy Ústavu pro jazyk český. Dějiny ÚJČ ČSAV a jeho předchůdců ve světle archivních pramenů*, ÚJČ AV ČR, v. v. i., Praha 2011, 274 s., ISBN 978–80–86496–53–5.

Autorka opisuje w monografii dzieje Instytutu Języka Czeskiego Czeskiej Akademii Nauk (Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky). Inspiracją do stworzenia tego dzieła była setna rocznica założenia, w 1911 r., Pracowni Słownika Języka Czeskiego (Kancelář Slovníku jazyka českého), która następnie po drugiej wojnie światowej, w 1946 r., została przekształcona w Instytut Języka Czeskiego. Publikacja prezentuje bogate źródła archiwalne i inne, np. ustną tradycję, oraz szczegółowo przedstawia dzieje i przekształcenia organizacyjne, jakie z biegiem lat miały miejsce w powyższym ośrodku naukowym. Z wielką dokładnością zaprezentowane zostały także osiągnięcia naukowe i wyniki badań prowadzonych we wszystkich oddziałach tej szacownej instytucji, szczególnie zaś powstanie czeskiego atlasu językowego, słowników języka czeskiego, słownika staroczeskiego, słowników frekwencyjnych itd. Podkreślony został również niezwykle istotny wkład, jaki Instytut Języka Czeskiego wniósł w rozwój czeskiej lingwistyki. Monografia posiada także bogatą ilustrację źródłową: aneks zawiera 24 fotokopie różnych dokumentów, pism, sprawozdań sporządzonych przez Instytut.

Grażyna Balowska, *Czeski nie gryzie! Innowacyjny kurs od podstaw. Aktywna nauka słownictwa i gramatyki za pomocą ćwiczeń*, EDGARD, Warszawa 2013, 168 s., ISBN 978–83–7788–246–7.

Publikacja powyższa wpisuje się w – jeszcze stosunkowo nieliczne na polskim rynku wydawniczym – podręczniki do nauki języka czeskiego przygotowane specjalnie z myślą o polskich odbiorcach. Podręcznik zawiera 13 lekcji i przeznaczony jest dla osób początkujących, dlatego pierwsza lekcja zawiera szereg informacji, dotyczących systemu samogłoskowego i spółgłoskowego oraz zasad wymowy, w których odwołuje się odbiorcę do jego wiedzy i kompetencji w zakresie języka ojczystego, aby ułatwić zrozumienie różnic i podobieństw między polszczyzną a cze-

szczyzną. Porusza się tu także istotne dla Polaka kwestie homonimii polsko-czeskiej oraz wskazuje się na różnice w funkcjonowaniu odmian językowych w obu językach. Pozostałe 12 lekcji obejmuje tematy realizowane na poziomie podstawowym A1. Każda lekcja posiada zwięzłe informacje gramatyczne, wykaz słownictwa, szereg różnorodnych ćwiczeń, rozwijających kompetencje gramatyczne oraz umiejętności rozumienia tekstu czytanego i tworzenia własnych tekstów prostych. Zawiera także ćwiczenia podsumowujące, które pozwalają sprawdzić poziom opanowania danego materiału oraz krótkie ciekawostki na temat historii i kultury czeskiej. Podręcznik posiada klucz do ćwiczeń, co niewątpliwie ułatwia samodzielne uczenie się. Do publikacji dołączona jest płyta CD z nagraniami tekstów, dialogów i słownictwa wraz z polskimi tłumaczeniami.

Hana Sodeyfi, Lenka Newerkla, *Idiomatische Redewendungen, Sprichwörter und Begriffe der Gegenwartssprache in Österreich und der Tschechischen Republik. Frazeologické a idiomatické výrazy v současné češtině a rakouské němčině*, Harrassowitz Verlag – Wiesbaden, 2011, 240 s., ISBN 978–3–447–06669–3.

Publikacja prezentuje najczęstsze jednostki frazeologiczne występujące we współczesnym języku czeskim oraz w języku niemieckim używanym na terenie Austrii. Główny trzon pracy stanowią dwa wykazy słownictwa w postaci słownikowej: niemiecko-czeski oraz czesko-niemiecki. Hasła zostały uporządkowane alfabetycznie (zgodnie z językiem wyjściowym). Każda jednostka posiada swój ekwiwalent w drugim języku. Zasób frazeologiczny nie ogranicza się jedynie do czeskiego i niemieckiego języka standardowego, ale obejmuje także pewną ilość przykładów pochodzących z języka niestandardowego, łącznie z nielicznymi jednostkami o nacechowaniu wulgarnym. Osobno wydzielonych zostało kilkanaście przykładów frazeologizmów o literackim pochodzeniu wraz z podaniem źródła danego związku. Praca zawiera także dwa indeksy: wyrazów niemieckich i czeskich z odsyłaczami do stron, na których występują one w słownikach. Walorem publikacji są humorystyczne rysunki, będące ilustracją niektórych frazeologizmów.

Jacek Baluch, *Zamazany inkaustem rękopis, czyli śląsko-czeska sprośna śpiewka*, Wydawnictwo scriptum, Kraków 2013, 72 s., ISBN 978–83–60–163–93–1.

Publikacja jest krytycznym wydaniem fragmentu rękopisu Mikołaja z Koźła (przed 1390 – po 1423) *Chci já na pannu žalovat...*, pochodzącego z początku XV w.

i będącego obecnie częścią kodeksu o sygn. I Q 466, znajdującego się w Bibliotece Uniwersytetu Wrocławskiego. Tekst ten, należący do tzw. pieśni nieprzystojnych i znany pod polskim tytułem *Skarga na pannę* lub *Żaloba na pannę*, został przez Jacka Balucha przetłumaczony na język polski. Publikacja zawiera 22 kolorowe ilustracje poszczególnych kart omawianego kodeksu.